

Bożydar ZIÓŁKOWSKI¹

„EUROPA 2020” W ZARZĄDZANIU ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJEM UNII EUROPEJSKIEJ

Polityka wsparcia zrównoważonego rozwoju nigdy wcześniej nie była tak bardzo istotna jak obecnie. Wykształciła się w efekcie rosnącego zainteresowania kwestiami ochrony środowiska w latach dziewięćdziesiątych XX wieku i objęła na równi zagadnienia ekologiczne (środowiskowe), społeczne i ekonomiczne. Istotą implementacji założeń tej koncepcji było zaspokojenie potrzeb żyjących społeczeństw całego świata bez ograniczania przyszłym pokoleniom ich możliwości zaspokojenia swoich potrzeb. Obok dokumentów ściśle ukierunkowanych na upowszechnianie zrównoważonego rozwoju powstaje o wiele więcej innych zapisów o charakterze sektorowym lub narodowym, rzadko eksponujących wszystkie konieczne aspekty zrównoważonego rozwoju. Wpisanie literalnego wsparcia koncepcji zrównoważonego rozwoju jest szczególnie istotne w przypadku dokumentów strategicznych, kształtujących kierunek dalszego rozwoju wielu podmiotów. Przykładem tego jest wymiar Wspólnoty Europejskiej, która regularnie, od wielu lat opracowuje i aktualizuje strategię rozwoju Unii Europejskiej. Dokumenty te stanowią podstawę dla kolejnych zapisów tworzonych pod kątem poszczególnych sektorów.

Celem artykułu jest identyfikacja oraz analiza planów wsparcia zrównoważonego rozwoju zawartych w strategii „Europa 2020”. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na specyficzny kierunek przyszłego rozwoju Unii Europejskiej w analizowanym obszarze, który w istotnym stopniu zwrócony jest w stronę optymalizacji zużycia zasób oraz technologiczny rozwój. W związku z tym przewiduje się między innymi inwestycje w czyste (oparte na odnawialnych źródłach energii) i niskoemisyjne technologie, szczególnie w transporcie lądowym (poprzez rozwój samochodów z napędem elektrycznym i hybrydowym) oraz transporcie powietrznym i morskim.

Słowa kluczowe: zrównoważony rozwój, strategia „Europa 2020”, Unia Europejska, zarządzanie, ekoinnowacje

1. WPROWADZENIE

Polityka zrównoważonego rozwoju jest efektem realizacji planów strategicznych. W Unii Europejskiej powstało dotychczas wiele dokumentów o tym charakterze. Od niedawna do grupy długookresowych założeń kształtujących podstawy zrównoważonego rozwoju na terenie Wspólnoty wpisuje się strategia „Europa 2020”, kontynuująca i poszerzająca działania zakończonej wcześniej strategii z Lizbony. Jest to dokument wyznaczający ogólne priorytety oraz cele na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także wymagający zaangażowania we współpracę wszystkich krajów członkowskich. Opublikowany w 2010 roku dokument jest podstawą do tworzenia przez poszczególne państwa narodowych programów reform,

¹ Dr inż. Bożydar Ziółkowski, Katedra Przedsiębiorczości, Zarządzania i Ekoinnowacyjności, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, al. Powstańców Warszawy 10, 35-959 Rzeszów, tel. 017 865 13 76, e-mail: bozydarz@prz.edu.pl

pozwalających na wdrożenie zapisów Strategii w sposób uwzględniający specyfikę każdego kraju.

Jednym z trzech priorytetów strategii „Europa 2020” jest zrównoważony rozwój. Zrównoważony rozwój definiuje się wielorako, jednak bardzo często rozumie się go jako zaspokojenie potrzeb obecnego pokolenia bez ograniczania możliwości zaspokajania tych potrzeb przyszłym pokoleniom².

Głównym celem artykułu jest analiza strategii „Europa 2020” pod kątem identyfikacji zawartych w niej planów wsparcia zrównoważonego rozwoju. Cel ten wpisuje się w podstawowy kanon nauki, którym jest „odzwierciedlanie rzeczywistości i przedstawianie linii rozwojowych”³. Przeprowadzone analizy wskazują na stopień i kierunek zainteresowania upowszechnieniem założeń zrównoważonego rozwoju w jednym z najistotniejszych dokumentów Unii Europejskiej. Rodzaj uwzględnionych celów ekorozwojowych decyduje o charakterze przyszłego rozwoju Wspólnoty. Wiedza ta, zebrana w ramach przeglądowego opracowania, ułatwi w przyszłości ocenę kreowanych w Strategii trajektorii rozwoju UE.

Niniejsze opracowanie skupia się na identyfikacji i uwypukleniu instrumentów, które zakwalifikowano w Strategii do drugiego priorytetu, nawiązującego bezpośrednio do koncepcji zrównoważonego rozwoju. Wyniki badań własnych wskazują, że rola Strategii w zarządzaniu zrównoważonym rozwojem może wydawać się stosunkowo marginalna w kontekście zgłaszanych potrzeb w tym względzie. Nie jest to niestety odosobniony przypadek, gdyż do niedawna przeważająca większość podobnych opracowań programowych prezentowała podobne nastawienie do kwestii ekorozwoju.

2. ZAŁOŻENIA KONCEPCJI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Problematyka zrównoważonego rozwoju stanowi coraz popularniejszy przedmiot analiz. Od niedawna jest ona także coraz częściej włączana w strategiczne zapisy poszczególnych państw całego świata. Mimo upowszechnienia tego zagadnienia jego specyfika i różnorodność sprawiają, że często rozumienie zrównoważonego rozwoju bywa odmienne w obrębie tych samych sektorów gospodarki.

Początki teoretycznych i praktycznych założeń omawianej tu koncepcji – utożsamianej często z takimi pojęciami, jak ekorozwój, rozwój trwały, rozwój samopodtrzymujący się – sięgają XVIII wieku. W roku 1713 austriacki urzędnik Hans Carl von Carlowitz wprowadził zasadę pozyskania takiej ilości drewna leśnego, aby możliwa była jego regeneracja w ciągu roku⁴. Tego rodzaju metoda gospodarowania okazała się konieczna, gdy punktowe inwestycje przemysłowe zaczęły zagrażać trwałości pobliskich lasów. Podobne zagrożenie, choć o dużo większej skali i zdecydowanie bardziej zróżnicowanym charakterze, zaistniało w XX wieku.

² United Nations, General Assembly, 4 August 1987, English, Forty-second session, Item 83 (e) of the provisional agenda, A/42/427, *Development and international economic co-operation: environment*, Report of the World Commission on Environment and Development, Annex: Our Common Future; B. Ziółkowski, *Ewolucyjne podejście do ekoinnowacji i zrównoważonego rozwoju – ujęcie systemowe*, Poligrafia Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie, Rzeszów 2012, s. 35.

³ W. Pytkowski, *Organizacja badań i ocena prac naukowych*, PWN, Warszawa 1981, s. 401.

⁴ Więcej na ten temat: G. Zabłocki, *Rozwój zrównoważony: idee, efekty, kontrowersje (perspektywa socjologiczna)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2002, s. 7; *Siemens' sights on sustainability. But employees think there's a long way to go*, „Strategic Direction” 20/10 (2004), s. 18–20.

Rosnąca populacja ludzka oraz osiągnięcia rewolucji przemysłowej prowadzące do umasowienia produkcji sprawiły, że nie tylko środowisko przyrodnicze, ale również sfera społeczna i wymiar gospodarczy zaczęły odczuwać skutki zachwiania równowagi ekologicznej. Szczegółową charakterystykę opisanych zagrożeń dostrzegła i ujawniła międzynarodowej opinii publicznej po raz pierwszy w roku 1962 Rachel Carson w książce *Cicha Wiosna* (*Silent Spring*). Pośrednim następstwem rosnącej świadomości społecznej w zakresie potrzeby ochrony środowiska przyrodniczego i zrównoważonego rozwoju były konferencje środowiskowe organizowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych. Szczególne znaczenie dla umiędzynarodowienia omawianej problematyki miała konferencja w Rio de Janeiro, zorganizowana w 1992 r., która zaowocowała przyjęciem przez społeczność międzynarodową kilku istotnych deklaracji politycznych, zwłaszcza tak zwanej Deklaracji z Rio oraz Agendy 21.

Badawcze zainteresowanie problematyką zrównoważonego rozwoju oraz szeroki kontekst powstających w tym nurcie teorii obrazuje krótki przegląd najczęściej spotykanych definicji omawianego pojęcia, przedstawiony w tabeli 1.

Tabela 1. Definicje zrównoważonego rozwoju

Lp.	Źródło	Definicja
1	II Sesja Rady Zarządzającej Programu Środowiskowego Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNEP)	Zrównoważony rozwój następuje wówczas, gdy nie dochodzi do istotnego i nieodwracalnego naruszenia środowiska życia człowieka, natomiast dokonuje się pogodzenie praw przyrody, ekonomii i rozwoju społeczeństw, a także równoważenie szans dostępu do zasobów obecnego pokolenia i przyszłych pokoleń. Oznacza to rozwój wynikający z działalności człowieka prowadzonej w harmonii z przyrodą.
2	Światowa strategia ochrony przyrody	Zrównoważony rozwój to procesy przekształcania biosfery i wykorzystania zasobów (ludzkich, ekonomicznych oraz zasobów przyrody nieożywionej i ożywionej) dla zaspokojenia potrzeb człowieka i poprawy jakości jego życia, które uwzględniają równocześnie czynniki społeczne, ekologiczne, ekonomiczne i wielkość zasobów przyrody. W wypadku możliwości wyboru jednej z opcji rozwoju procesy te uwzględniają korzyści i straty wynikające z potencjalnego wyboru w perspektywie bliższej i odległej przyszłości ⁵ .
3	Raport Narodów Zjednoczonych z 1987 roku <i>Nasza Wspólna Przyszłość</i>	Zrównoważony rozwój to taki rozwój, który umożliwia zaspokojenie potrzeb obecnego pokolenia bez ograniczania możliwości zaspokajania tych potrzeb przez przyszłe pokolenia ⁶ .
4	Stefan Kozłowski	Zrównoważony rozwój to zespół wszystkich działań, które poprawiają warunki życia człowieka na Ziemi, nie powodując degradacji środowiska przyrodniczego ⁷ .

⁵ Zob. *Światowa strategia ochrony przyrody. Ochrona żywych zasobów dla trwałego rozwoju*, IUCN, UNEP, WWF, Liga Ochrony Przyrody, Warszawa 1985.

⁶ Więcej na ten temat: United Nations, General Assembly, 4 August 1987...

5	T. Madej	Zrównoważony rozwój to godzenie wymogów efektywności ekonomicznej z wymogami ekologicznymi ⁸ .
6	Kazimierz Górka, Bazyli Poskrobko, Wojciech Radecki	Zrównoważony rozwój odznacza się tym, że nie narusza istotnie i nieodwracalnie środowiska życia człowieka, godząc prawa przyrody i prawa ekonomii ⁹ .
7	Grzegorz Dobrzański, Bożena M. Dobrzańska, Dariusz Kielczewski	Zrównoważony rozwój powinien być to rozwój gospodarczy społecznie pożądaný, ekonomicznie uzasadniony i ekologicznie dopuszczalny. W takim modelu rozwoju wszelkie procesy zachodzące wewnątrz systemu społecznego są zharmonizowane z procesami zachodzącymi w systemie przyrodniczym, dzięki czemu między obiema sferami utrzymuje się stan równowagi ¹⁰ .
8		Trwały rozwój polega na niezmnieszeniu żadnego elementu składowego wektora celów społecznych i ekonomicznych związanego z procesem rozwoju ekonomicznego. Dotyczy to także maksymalizacji korzyści netto z rozwoju ekonomicznego przy jednoczesnym zachowaniu użyteczności i jakości zasobów naturalnych w długim okresie. Ponadto wymagana jest tu konsumpcja dóbr materialnych i usług ograniczona do poziomu akceptowalnego z ekologicznego punktu widzenia - zwłaszcza z punktu widzenia potrzeby zachowania właściwej jakości środowiska dla przyszłych pokoleń - i dostępnego dla wszystkich ludzi ¹¹ .

Źródło: opracowanie zmodyfikowane na podstawie: M. Kistowski, *Regionalny model zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska Polski a strategię rozwoju województw*, Uniwersytet Gdański, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Gdańsk-Poznań 2003, s. 34, 35; B. Ziółkowski, *Effectitions as a new instrument in sustainable development policy – the conceptual approach*, „Management” 16/2 (2012), s. 282–295.

Tematyka przedstawiona powyżej została ujęta intencjonalnie w bardzo przeglądowej formie, dla zarysowania podstawowych zależności w ramach koncepcji zrównoważonego rozwoju. Nie jest to oczywiście (i nie może być) całościowym ujęciem poruszanego zagadnienia *sensu stricto*, gdyż niemożliwe byłoby w tak syntetycznym opracowaniu wprowadzenie wszystkich stworzonych do tej pory interpretacji ekorozwoju (wraz z jego

⁷ S. Kozłowski, *Ekorozwój. Koncepcje ekorozwoju*, Człowiek i Światopogląd 5/232 (1985).

⁸ M. Kistowski, s. 32, cyt. za: T. Madej, *Rozwój regionalny a środowisko przyrodnicze*, „Ekonomia i Środowisko” 1/4 (1994), s. 55–60.

⁹ K. Górka, B. Poskrobko, W. Radecki, *Ochrona środowiska. Problemy społeczne, ekonomiczne i prawne*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1995.

¹⁰ G. Dobrzański, B.M. Dobrzańska, D. Kielczewski, *Ochrona środowiska przyrodniczego*, Ekonomia i Środowisko, Białystok 1997.

¹¹ M. Kistowski, s. 33, cyt. za: *Podstawy ekonomii środowiska i zasobów naturalnych*, red. B. Fiedor, S. Czaja, A. Graczyk, Z. Jakubczyk, C.H. Beck, Warszawa 2002.

odpowiednikami), które obejmowały jeszcze do niedawna ponad 100 definicji. Mimo to dokonane w tabeli zestawienie najpopularniejszych odniesień do zrównoważonego rozwoju można postrzegać jako podstawę dla badań prowadzonych w dalszej części opracowania.

W kolejnym rozdziale omówiono i scharakteryzowano rolę oraz znaczenie założeń zrównoważonego rozwoju w strategii „Europa 2020”.

3. „EUROPA 2020” WOBEC ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU UNII EUROPEJSKIEJ

Strategia „Europa 2020” powstała w Unii Europejskiej jako odpowiedź na wewnętrzny kryzys społeczno-gospodarczy wywołany nieprzewidzianymi zmianami globalizującego się świata. Kryzys ten autorzy Strategii postrzegają w kategorii zjawiska, które doprowadziło do zniszczenia dorobku wypracowanego w trakcie wielu lat postępu cywilizacyjnego. Z historycznej perspektywy, można stwierdzić, że omawiana strategia Unii Europejskiej ukierunkowana jest nie tylko na nowe wyzwania, ale z założenia również na odbudowę dotychczasowego stopnia rozwoju, jaki udało się wypracować dzięki realizacji wcześniejszych planów, zwłaszcza strategii z Lizbony.

Przyjęta przez Komisję Europejską w 2010 roku Strategia opiera się na trzech priorytetach/filarach. Obejmują one:

- „rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną”¹².

Każdy z wymienionych filarów rozwoju społeczno-gospodarczego przyczyni się do postępu jedynie przy zachowaniu wzajemnej wymiany informacji między wszystkimi trzema. Będzie to szczególnie istotne podczas realizacji siedmiu tak zwanych projektów przewodnich. Są to:

- „«Unia innowacji» – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- «Młodzież w drodze» – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- «Europejska agenda cyfrowa» – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- «Europa efektywnie korzystająca z zasobów» – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- «Polityka przemysłowa w erze globalizacji» – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do małych i średnich przedsiębiorstw, oraz wspierania

¹² Komisja Europejska, *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, KOM (2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela, 3.03.2010, s. 5.

rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencji na rynkach światowych;

– « Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia » – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;

– « Europejski program walki z ubóstwem » – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były powszechnie dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa »¹³.

Z punktu widzenia potrzeb identyfikacji i oceny rodzaju uwzględnionych wymogów zrównoważonego rozwoju istotna jest zarówno ogólna, jak i szczegółowa analiza zapisów Strategii.

Należy zaznaczyć, że wszystkie spośród wymienionych priorytetów, celów i projektów Strategii przyczyniają się do upowszechniania zasad zrównoważonego rozwoju. Zarówno bowiem poprawa warunków życia społeczeństwa, jak i wysiłki na rzecz redukcji zużycia zasobów naturalnych czy też wsparcie innowacji wpisują się pośrednio lub bezpośrednio w koncepcję zrównoważonego rozwoju. Analiza niniejszego opracowania skupia się na identyfikacji i uwypukleniu instrumentów, jakie zakwalifikowano w Strategii do drugiego priorytetu, bezpośrednio nawiązującego do koncepcji zrównoważonego rozwoju.

W ramach priorytetu drugiego „rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej” wprowadzono definicję kierującą nakreślone plany długookresowe. Według strategii „Europa 2020” „zrównoważony rozwój oznacza budowanie zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, wykorzystując do tego pierwszoplanową pozycję Europy w wyścigu do nowych procesów i technologii, w tym technologii przyjaznych środowisku, przyspieszając wprowadzanie inteligentnych sieci opartych na technologiach ICT, wykorzystując możliwości sieci obejmujących całą UE, a także wzmacniając przewagę konkurencyjną europejskiego biznesu, szczególnie sektora produkcji i MŚP, oraz pomagając klientom docenić wartość efektywnego korzystania z zasobów. Dzięki takiemu podejściu Europa będzie mogła prosperować w niskoemisyjnym świecie ograniczonych zasobów, jednocześnie zapobiegając degradacji środowiska, utracie bioróżnorodności i nierównoważonemu wykorzystywaniu zasobów”¹⁴.

W przedstawionej interpretacji zrównoważonego rozwoju skupiono się głównie na wymiarze zasobowym i technologicznym. W dokumencie wspomina się o efektywnym korzystaniu z zasobów (między innymi przez bardziej efektywne metody recyklingu) oraz wykorzystaniu technologii przyjaznych środowisku.

Wśród działań koniecznych do realizacji wspomnianych założeń Strategia wspomina o planach pozyskania energii ze źródeł odnawialnych, a także zwiększaniu wydajności energetycznej oraz o wykorzystaniu nowych technologii do przeciwdziałania zmianom klimatu. Wśród wymienionych strategii znalazły się technologie: do wychwytywania dwutlenku węgla i sekwestracji, ograniczania emisji CO₂ pojazdów drogowych oraz w sektorze lotniczym i morskim, ekologicznych samochodów z napędem elektrycznym i hybrydowym. Konieczne działania obejmują także rozbudowę infrastruktury drogowej oraz

¹³ *Ibidem*, s. 5–6.

¹⁴ *Ibidem*, s. 16.

unowocześnienie europejskiej sieci energetycznej, zwłaszcza pod kątem możliwości przyłączenia odnawialnymi źródeł energii. Podkreśla się konieczność upowszechnienia ekologicznych zamówień publicznych, zmiany wzorców produkcji i konsumpcji.

Przywołane inicjatywy mają zapewnić¹⁵:

– uniezależnienie wzrostu gospodarczego Unii Europejskiej od wykorzystania zasobów i energii;

– ograniczenie emisji CO₂;

– zwiększenie konkurencyjności;

– zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego.

Wymienione działania wpisują się w dwa projekty przewodnie: „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” oraz „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”. Mają one uczynić Unię Europejską światowym liderem zrównoważonego rozwoju.

4. PODSUMOWANIE

Strategia „Europa 2020” powstała w odpowiedzi na światowy kryzys społeczno-gospodarczy, które dotknął również Unię Europejską. Dokument ten nazwano wizją opartą na trzech filarach/priorytetach, czyli rozwoju inteligentnym, rozwoju zrównoważonym i rozwoju sprzyjającym włączeniu społecznemu. Zgodnie z celem artykułu dokonano analizy zapisów Strategii pod kątem identyfikacji zawartych w niej planów wsparcia zrównoważonego rozwoju. Zakres analizy obejmował obszar nawiązujący literalnie do przedmiotu badania. Obszarem tym był priorytet drugi Strategii promujący „rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej”.

W przeprowadzonej analizie wskazano, że zasadniczym kierunkiem strategicznych zmian w obrębie zrównoważonego rozwoju UE będzie wymiar zasobowy i technologiczny. W dokumencie wspomina się o efektywnym korzystaniu z zasobów (m.in. poprzez bardziej efektywny recykling) oraz o wykorzystaniu technologii przyjaznych środowisku. Przewiduje się inwestycje w czyste (oparte na odnawialnych źródłach energii) i niskoemisyjne technologie, szczególnie w transporcie lądowym (planuje się rozwój samochodów z napędem elektrycznym i hybrydowym), powietrznym i morskim. Przedmiotem szczególnego zainteresowania Strategii jest także wydajność energetyczna, rozwój technologii do wychwytywania i sekwestracji dwutlenku węgla, rozbudowa infrastruktury drogowej i unowocześnienie europejskiej sieci energetycznej, zwłaszcza pod kątem możliwości przyłączenia odnawialnymi źródeł energii. Podkreślono również konieczność upowszechnienia ekologicznych zamówień publicznych, zmiany wzorców produkcji i konsumpcji. Mogłoby się słusznie wydawać, że rola Strategii w zarządzaniu zrównoważonym rozwojem (jak zaznaczono w tytule) jest raczej marginalna. W tej sytuacji warto jednak rekomendować autorom kolejnych aktualizacji omawianej Strategii przyjęcie podejścia bardziej zogniskowanego na kwestiach ekorozwoju.

Należy również przyjąć, że ze względu na ogólny charakter tego rodzaju opracowań w Strategii nie nawiązano ani do przełomowych eko-innowacji, ani do efektywności (stanowiących najwyżej zaawansowaną formę eko-innowacji) charakteryzujących się brakiem jakiejkolwiek szkodliwości środowiskowej. W obliczu przedstawionej przez autorów Strategii „Europa 2020” potrzeby znalezienia nowego impulsu rozwojowego dla tworzenia jednolitego rynku

¹⁵ *Ibidem*, s. 17.

warto jednak rozważyć strategiczny potencjał efektycji w kreowaniu przyszłej wizji Unii Europejskiej.

LITERATURA

- [1] Dobrzańska G., Dobrzańska B.M., Kielczewski D., *Ochrona środowiska przyrodniczego*, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok 1997.
- [2] Górka K., Poskrobko B., Radecki W., *Ochrona środowiska. Problemy społeczne, ekonomiczne i prawne*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1995.
- [3] Kistowski M., *Regionalny model zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska Polski a strategię rozwoju województw*, Uniwersytet Gdański, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Gdańsk–Poznań 2003.
- [4] Komisja Europejska, *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, KOM(2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela, 3.03.2010.
- [5] Kozłowski S., *Ekorozwój. Koncepcje ekorozwoju*, „Człowiek i Światopogląd” 232/5, (1985).
- [6] Madej T., *Rozwój regionalny a środowisko przyrodnicze*, „Ekonomia i Środowisko”, 4/1 (1994), s. 55–60.
- [7] *Podstawy ekonomii środowiska i zasobów naturalnych*, red. B. Fiedor, S. Czaja, A. Graczyk, Z. Jakubczyk, C.H. Beck, Warszawa 2002.
- [8] Pytkowski W., *Organizacja badań i ocena prac naukowych*, PWN, Warszawa 1981.
- [9] *Siemens' sights on sustainability. But employees think there's a long way to go*, „Strategic Direction” 20/10 (2004), s. 18-20.
- [10] *Światowa strategia ochrony przyrody. Ochrona żywych zasobów dla trwałego rozwoju*, IUCN, UNEP, WWF, Liga Ochrony Przyrody, Warszawa 1985.
- [11] United Nations, General Assembly, 4 August 1987, English, Forty-second session, Item 83 (e) of the provisional agenda, A/42/427, *Development and international economic co-operation: environment*, Report of the World Commission on Environment and Development, Annex: Our Common Future;
- [12] Zabłocki G., *Rozwój zrównoważony: idee, efekty, kontrowersje (perspektywa socjologiczna)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2002.
- [13] Ziółkowski B., *Ewolucyjne podejście do ekoinnowacji i zrównoważonego rozwoju – ujęcie systemowe*, Poligrafia Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie, Rzeszów 2012.
- [14] Ziółkowski B., *Effectitions as a new instrument in sustainable development policy – the conceptual approach*, „Management” 16/2 (2012), s. 282–295.

„EUROPE 2020” IN MANAGEMENT TOWARDS SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE EUROPEAN UNION

Sustainable development policy has never been so important as today. It developed as a result of the growing interest in environmental issues in the nineties of the XX-th century and included ecological (environmental), social and economic issues. The essence of the implementation of the principles of this concept was to meet the needs of communities living around the world without restricting the ability of future generations to meet their needs. In addition to the documents strictly aimed at promoting

sustainable development there are created many more other ones for sectoral or national level, rarely exposing all the necessary aspects of sustainable development. The literal support for the concept of sustainable development is particularly important in the case of strategic documents that shape the direction of further development of a number of entities. An example of this is the dimension of the European Community, which regularly for many years develop and maintain strategies for development of the European Union. These documents form the basis for subsequent entries created for each sector.

This article aims to identify and analyze plans for supporting sustainable development contained in the strategy "Europe 2020". The results of the study indicate the specific directions of the future development of the European Union in the analyzed area, which substantially faces the optimization of resources consumption and technological development. It provides, inter alia, investments in clean (based on renewable energy sources) and low-carbon technologies, particularly in land transport (through the development of electric cars and hybrid) as well as in air and sea transport.

Keywords: sustainable development, strategy „Europe 2020”, European Union, management, eco-innovations

DOI:10.7862/rz.2013.hss.10

Tekst złożono w redakcji: marzec 2013.

Przyjęto do druku: czerwiec 2013.